

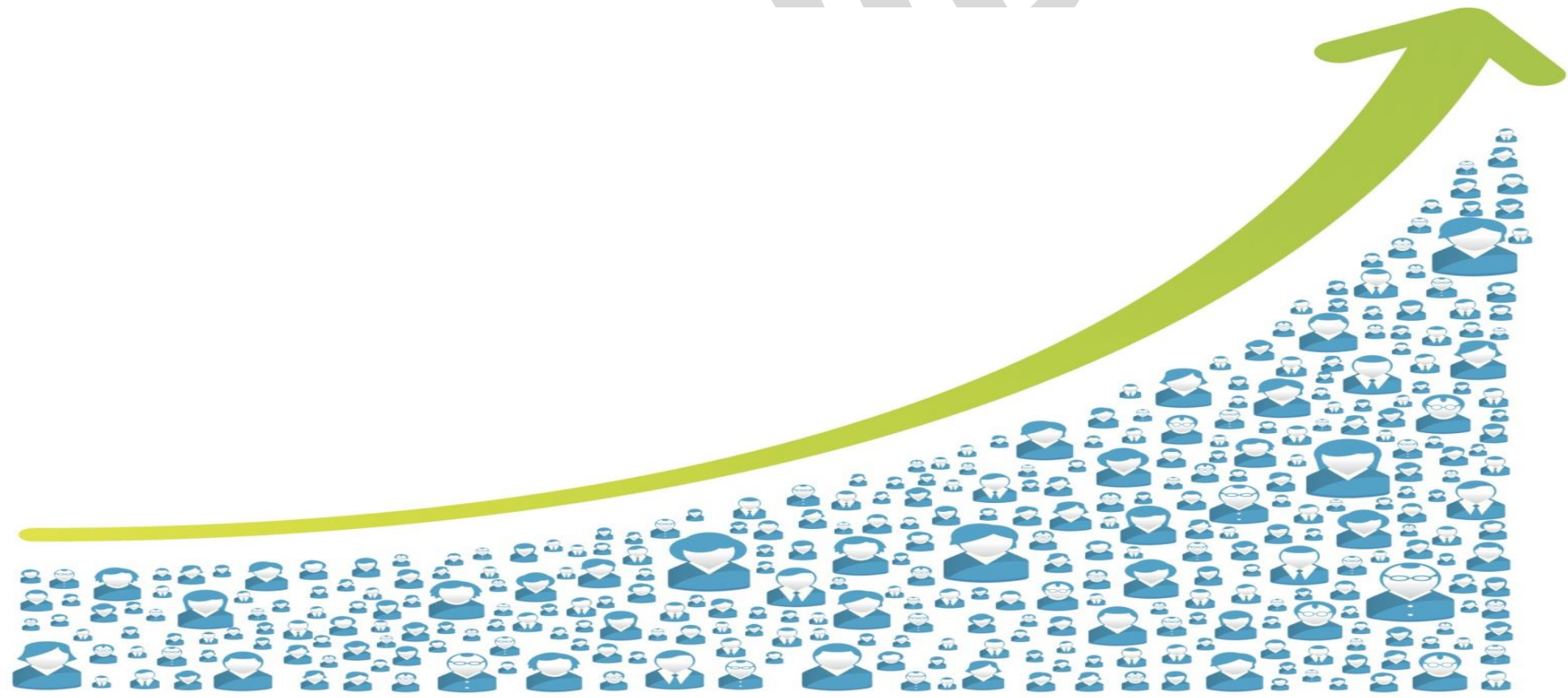
קפיצת מדרגה בנגב המערבי

טיוטה להצגה לשותפים
מאי, 2018

חזון ישראל 15 קורא להפוך את ישראל לאחת מחמש עשרה המדינות המובילות באיכות החיים של תושביהן

קפיצת מדרגה אזורית

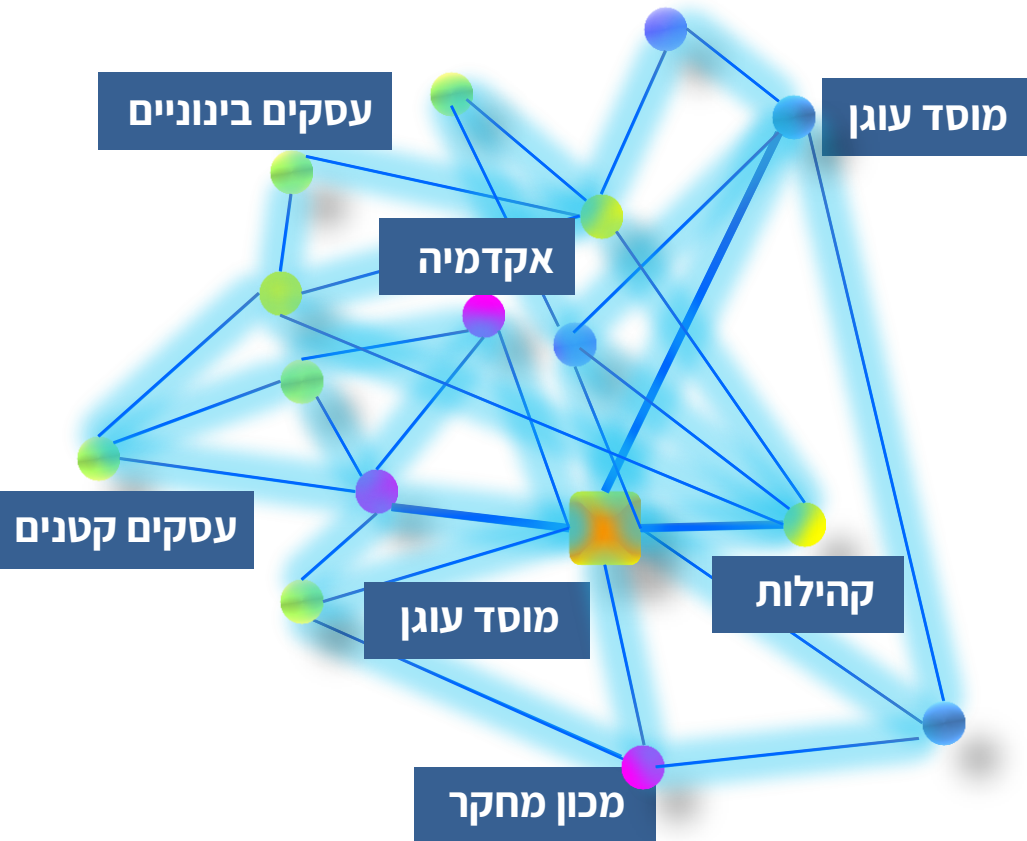
מיצוי הפוטנציאל הטמון באזור באופן המקדם צמיחה שכלל תושביו ייקחו בה חלק וייהנו מחוסן חברתי ושגשוג כלכלי.
הצלחת האזור הופכת אותו למנוע צמיחה לאומי.

פיתוח כלכלי סביב נכס ייחודי

קריטריונים למינוף נכס ייחודי

נטוע בקרקע

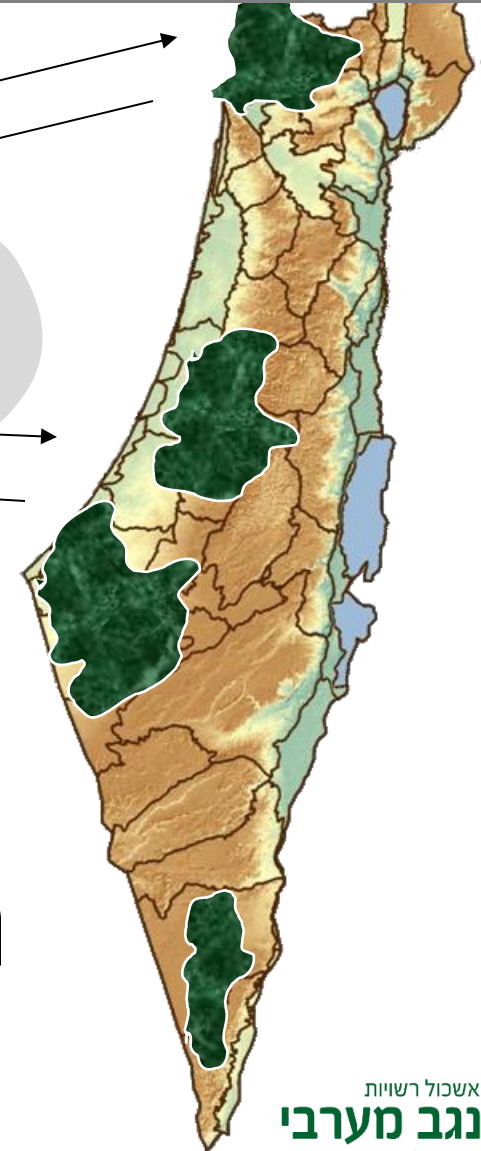
רלוונטי לכלל תושבי האזור

פוטנציאל גלובאלי

מאפיינים של אשכול כלכלי
(ביזוריות עם תמה משותפת)

האפקט הלאומי של הגדלת העוגה

הפריפריה שהופכת למרכז

מרכז קפיצת מדרגה
מקבוצת ראות

תהליך קפיצת מדרגה

1. חזון ואסטרטגיה

**ניתוח איכותני וכמותני
גיבוש חזון מקומי
זיהוי הנכסים הייחודיים**

2. תשתית לקפיצת המדרגה

**רתימת הכוחות המקומיים
קידום מיזמים אסטרטגיים
התארגנות מוסדית סביב
מימוש החזון**

3. הזינוק

**צמיחה מכלילה
חוסן של משקי הבית
כלכלה תחרותית
תעסוקה מגוונת
שיפור רב ממדי באיכות
החיים**

מה שאלנו?

מהם **אתגרי** האזור?

מהן **ההזדמנויות**?

מה **הנכסים** הייחודיים?

מה **האסטרטגיה** הנדרשת **למינוף** הנכסים לכדי אשכול כלכלי?

אלו **מיזמים אסטרטגיים** ושותפויות נדרשות בכדי לקדם את האסטרטגיה?

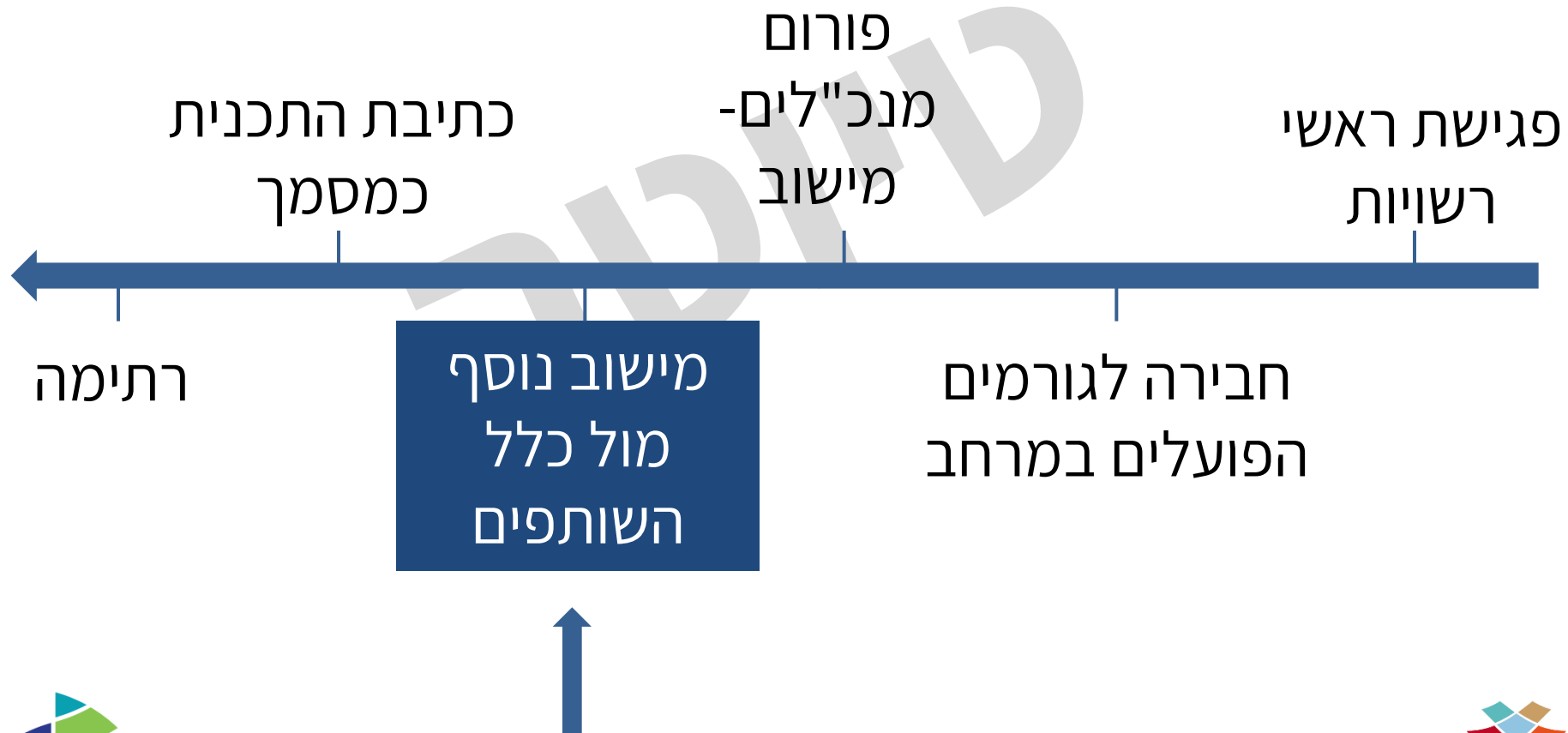
מה **תפקיד האשכול**?

מה עשינו?

מה עשינו?

קפיצת מדרגה של הנגב המערבי

אשכול רשויות

הנגב המערבי – הסיפור האזורי

גיאוגרפיית
גם וגם

חוסן קהילתי

חוסן מקומי

שיח של
עוצמה
וגאווה

קיום בחירות-
צמיחה לצד
משבר

חוסן- היכולת לצלוח משברים ולהשתנות תוך שמירה על ערכים ואיכות חיים

חוסן מקומי

גיאוגרפית
גם וגם

חיבור
לאדמה

מעשה חלוצי
מקומי

שמירה על
הגבול

אתוס ההתיישבות הנגבית

קליטת
עלייה
מגוונת

התיישבות
בדואית
עירונית

חוסן מקומי

חוסן קהילתי

שיח של
עוצמה וגאווה

קיום בחירום-
צמיחה לצד
משבר

חיבור
לאדמה

מעשה חלוצי
מקומי

אתוס התיישבות נגבית

שמירה על
הגבול

קליטת עלייה
מגוונת

התיישבות
בדואית
עירונית

גיאוגרפיית גם וגם

ספר מדבר

עירוניות
אינטימית

שטחים
פתוחים
לצד
עירוניות
מתחדשת

משולש
גבולות

מפריפריאלי
לסמי
פריפריאלי

בין תל אביב
לב"ש

הנגב המערבי – הסיפור האזורי

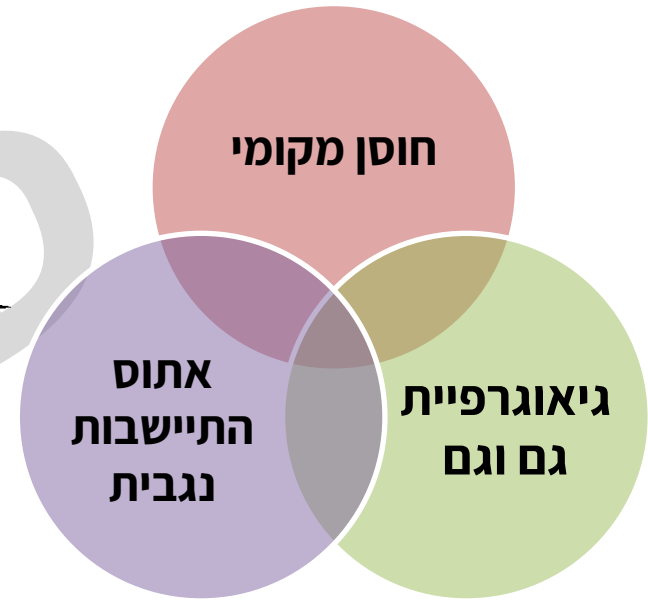
מנועי הצמיחה האזוריים

חקלאות ספר מדבר מתקדמת

שיקום ושילוב בקהילה

תרבות ומורשת ההתיישבות

רהט כמטרופולין בדואית

הנגב המערבי – מנועי הצמיחה

למה בנגב המערבי? (למה נכס ייחודי?)

מגמות גלובליות רלוונטיות

תמונת העתיד

אסטרטגיה

מנוע צמיחה #1

חקלאות ספר מדבר מתקדמת

למה בנגב המערבי?

אזור ספר מדבר - מומחיות בחקלאות בספר המדבר

אסם הירקות של המדינה

חקלאות כמכנה משותף רחב באזור - מרכיב מרכזי מהזהות, האתוס

והערכים המקומיים

תנאי קרקע ואקלים נוחים יחסית - מאפשרים מגוון של גידולים וצורות

חקלאות שונות

הנגב המערבי הוא ה'תלם הארוך'

מוסדות מו"פ; יזמות חדשנית

זמינות מים מושבים

אבטחת מזון מהווה את אחד מהאתגרים המרכזיים של האנושות במאה ה-21.
אתגר המצריך פתרונות חקלאיים חדשניים.

מדבור עולמי מעלה את הצורך במומחיות בחקלאות מדברית.

התפתחות טכנולוגית מואצת בתחום החקלאות; ישראל היא בין המובילות באגרוטק.

בחקלאות יש יתרון ברור בגודל. על כן יש אינטרס משמעותי להתאגדות אזורית.

עלייה במודעות סביבתית, גידול בר קיימא, אורח חיים בריא ו - farm to table.

גידול בעיור, פרבור ומצוקת הנדל"ן הישראלית.

ייצור לאורך שלבי שרשרת הערך

תמונת העתיד

הנגב המערבי כמוביל בחקלאות ספר מדבר מתקדמת: חקלאות הייטק מודל לאומי ובינלאומי

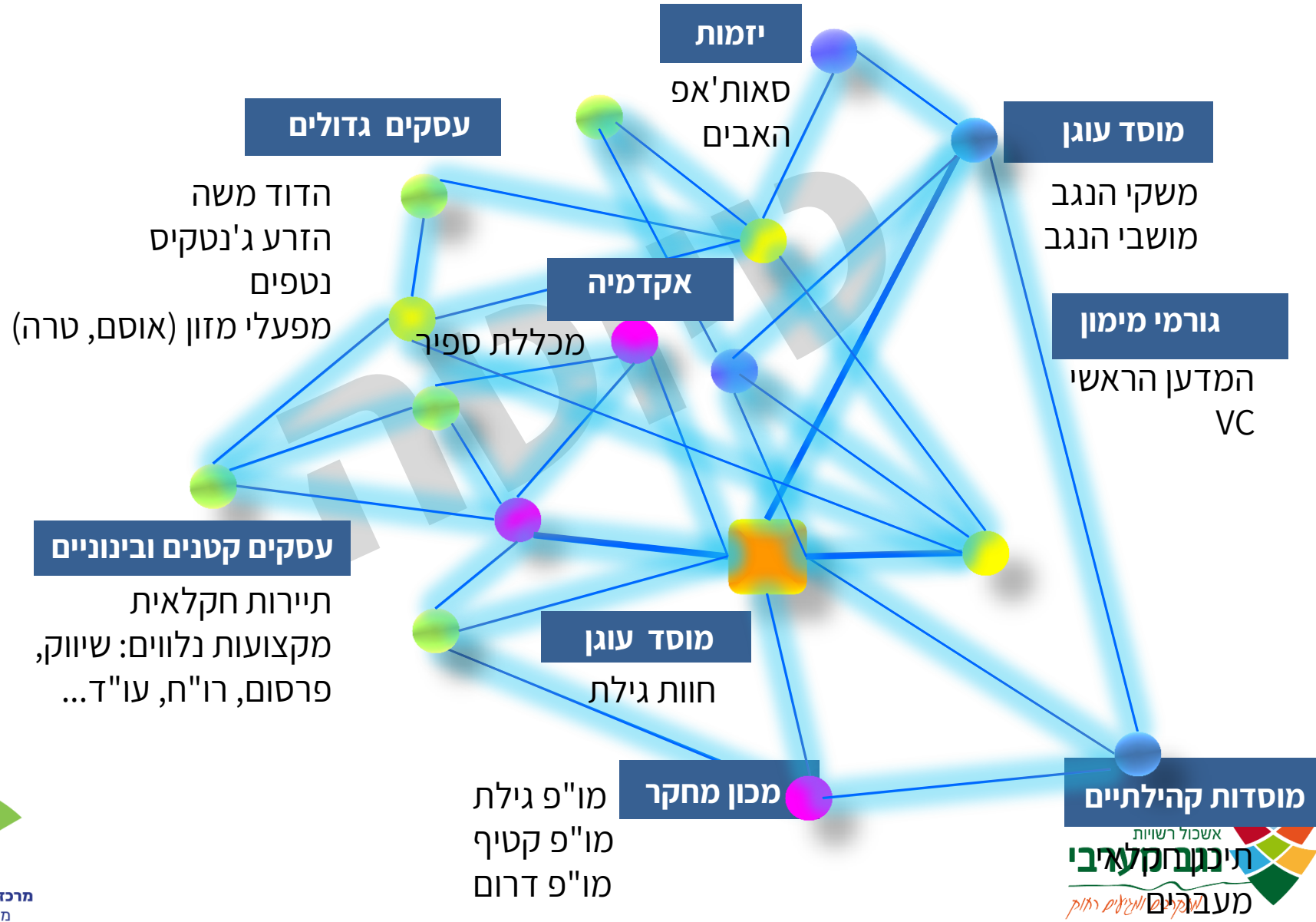
"מאסם הירקות" למוביל בתחום פתרונות תזונה מתקדמים. מחקר, טכנולוגיות וזנים חדשים אשר ביכולתם לספק בטחון תזונתי עבור ישראל וכלל העולם

מצוינות בתחום המחקר וחדשנות חקלאית: מוסדות מו"פ מפותחים, השכלה ואקדמיה.

מוביל בתחום הקיימות, חיבור לטבע, ואורח חיים בריא. כלכלה ענפה נוספת לצד העוסקים בחקלאות, אשר תהיה רלוונטית לכלל תושבי האזור.

אשכול חקלאות ספר מדבר מתקדמת

אסטרטגיה לקידום האשכול (cluster)

1. **גוף מתכלל** מיפוי שחקנים, שולחנות מקצועיים, רתימת השחקנים המרכזיים ליצירת אג'נדה ואסטרטגיה משותפת
2. **עידוד "חשיבה מחוץ לחלקה"** - חשיבה חדשנית ויצירתית מעבר לחלקתו של החקלאי.
3. **מיתוג ובידול** יצירת מותג משותף הנגב המערבי
4. **מימון** משיכת גופי מימון, רב מגזרי (ראשון, שני ורביעי)
5. **קידום היזמות המקומית בתחום** הקמת האבים ואקסלרטורים בערים
6. **מחקר** חיזוק ועידוד המחקר היישומי במו"פים (ממשלה, משרד החקלאות, משרד נגב גליל)
7. **רתימת הערים באזור לאג'נדה האזורית** ומיצוי נכון של תפקידן בהקשר זה
8. **חינוך ומוסדות קהילה** חינוך למצוינות ואתוס חקלאי
9. **קידום תחום התיירות החקלאית באזור** - בערים ובמועצות

מנוע צמיחה #2

שיקום ושילוב בקהילה

למה בנגב המערבי?

הקמת ביה"ח השיקומי עלה נגב בתמיכה ומימון ממשלתי
הכפר השיקומי עלה נגב פועל על פי מודל ייחודי בארץ מקצועיות
בשיקום לצד שילוב בקהילה
מסלולים אקדמיים חדשים מכללת ספיר ומכללת אחווה – פתיחת
מסלולים פרא רפואיים
חוסן, הכלה קהילתית, וצמיחה ממשבר כמאפיין ייחודי בנגב המערבי

מיצוי פוטנציאל מוסד העוגן

בעבור הכלכלה האזורית (מעבר לתעסוקה הישירה והעקיפה שהוא יוצר)
דורש חיבור המוסד לתהליכים ומוסדות חברתיים-כלכליים מהאזור-
אישכול

עלייה במספר בעלי המוגבלויות ביחס לאוכלוסייה העולמית מחייבת פיתוח פתרונות וכלי סיוע.

Translational Research שילוב בין מחקר תיאורטי לקליני בשדה אחד - לקידום בריאות הפרטים והציבור

מסגרגציה לשילוב של בעלי מוגבלויות, בכל תחומי החיים - משימה ואתגר גלובאלי (חינוך, שיקום, פנאי, חוקי ההנגשה)

התפתחות טכנולוגית מואצת מאפשרת טכנולוגיה מסייעת ומכשור רפואי ברמה שלא הייתה קיימת בעבר; טכנולוגיה זו בעלת פוטנציאל ייצוא ושוק גלובלי רחב

תמונת עתיד

הנגב המערבי כמודל לאומי ובינלאומי לשיקום ושילוב בקהילה. כלכלה ענפה של התחום והשירותים הנלווים לו, הרלוונטית למגוון הרחב של תושבי האזור.

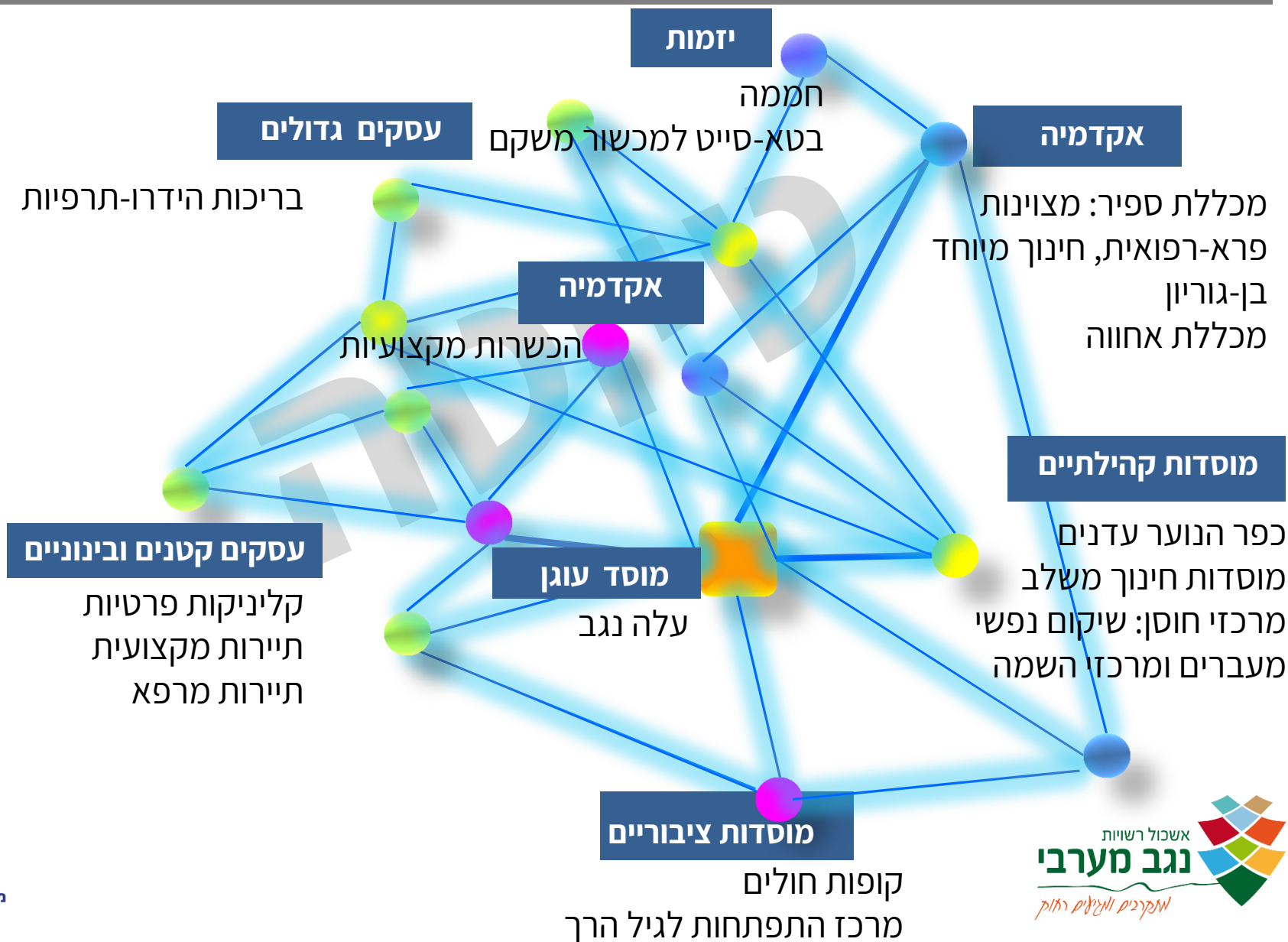
הנגב המערבי כבטא סייט למכשור רפואי מתקדם ומיומנות שילוב בקהילה - כר פורה ליזמות וחברות בתחום המכשור הרפואי, שיקום, ושילוב בקהילה

מסלולים אקדמיים מצוינים בתחום הפרא רפואי ומקצועות הטיפול האזור ימשיך אליו סטודנטים נוספים ויעודד התיישבות ותעסוקה באזור בתום הלימודים.

עלה נגב כמרחב לימודי קליני ומוקד למחקר יישומי

אשכול שיקום ושילוב בקהילה

שיקום ושילוב בקהילה

אסטרטגיה לקידום האשכול

1. **הקמת גוף מתכלל מטעם אשכול נגב מערבי** אשר יהיה אמון על התקדמות התהליכים.
2. **פתיחת מסלולי הכשרה לתחום הפרא רפואי במכללות האזור.**
האצת התהליך
3. **רתימת משרדי ממשלה ושותפים נוספים למהלך**
4. **מיתוג ומיצוב האזור בתחום השיקום והשילוב בקהילה.**
5. **קידום יזמות בתחומי מכשור רפואי ומכשור מסייע חדשני**
6. **עידוד אנשי מקצוע בתחומי השיקום להשתקעות בנגב המערבי**
(בפרט בערים)
7. **טיפול הון אנושי עתידי רלוונטי באזור**
8. **רתימת מוסדות קהילה ומוסדות חינוך לאג'נדה האזורית**

מנוע צמיחה #3

תרבות ומורשת ההתיישבות

למה בנגב המערבי?

מגוון תרבויות, עדות וסוגי התיישבות ייחודיים שהתפתחו בנפרד בעשרות השנים האחרונות. לכולם סיפור מכונן משותף- ההתיישבות הנגב המערבי הוא המקום בו כל הסיפורים הישראליים מרוכזים, נפגשים ומייצרים עושר תרבותי, המהווה כר פורה ליזמות בתחום סיפור הצלחה של הגירה חיובית והתחדשות ההתיישבות- שילוב בין אתוס ומורשת לבין איכות חיים עכשווית

תחום התעשייה היצרנית והניו מדיה באזור (ספיר)

עליית מעמד הביניים המזרחי ושיח הזהויות. תהליך המהווה הזדמנות ליצירה והפצה של תרבות ההתיישבות

עידן התיירות האותנטית. מגמות בתחום התיירות, בפרט תיירות אוכל, אקולוגית ואותנטית, מהווה פוטנציאל לשחקנים חדשים בתחום התיירות

שוק צרכני ויצרני התרבות באזור צפוי לגדול באופן משמעותי בעקבות הצמיחה הדמוגרפית ושיפור הנגישות התחבורתית באזור

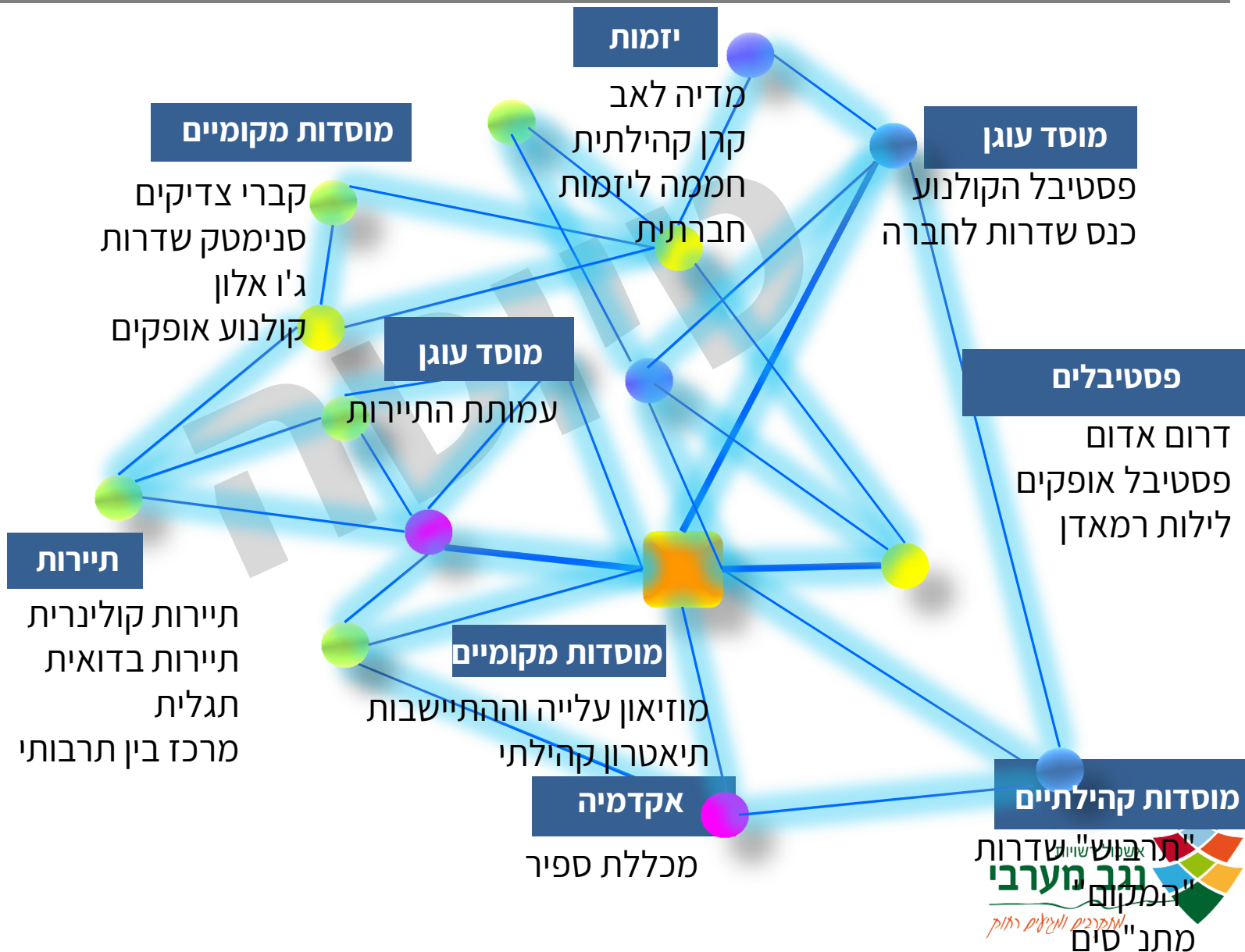
הנגב המערבי יהווה שופר לסיפורי ההתיישבות הישראלים על כל גווניה באמצעות חיזוק הזהות, המורשת והתרבות של הקהילות השונות באזור ומינופם לכדי עשייה עסקית, תרבותית, אמנותית ותיירותית

בטווח הקצר: פוטנציאל כלכלי הנובע מקידום התיירות ושגשוג העסקים הקטנים בתחום התרבות

בטווח הארוך: שינוי חיובי חברתי, בעקבות חיזוק והעצמת הקהילה המקומית. קהילה חזקה ומשגשגת היא בסיס איתן ליצירה של חברה וכלכלה משגשגת ומכלילה.

אשכול תרבות ומורשת ההתיישבות

אסטרטגיה לקידום אשכול (cluster)

1. **ועדת היגוי** - זיהוי חסמים לאשכול תרבות ומורשת, מיפוי וחיזוק תחומי פעילות
2. **רתימה, פיתוח הזהות האישית-קהילתית וגיוס דעת קהל** באמצעות מערכת החינוך ומוסדות הקהילה.
3. **יצירת מרחבי מפגש בין תרבותיים**, למען המפגש עצמו ולמען עידוד יצירה מקומית ייחודית.
4. **קידום 'תיירות תרבות ומורשת' בנגב המערבי**: זיהוי תחומים בהם לנגב המערבי יתרון, מינוי 'שר חוץ' ומיתוג אירוע מרכזי
5. **הרחבת עמותת התיירות האזורית לכלל תיירני האזור, בפרט תושבי הערים**
6. **הקמת קרן קהילתית** להגדלת מקורות המימון לתרבות מקומית
7. **רתימת גופים ציבוריים** משרד התרבות והתיירות, בית הנשיא, יהדות העולם

מנוע צמיחה #4

רהט כמטרופולין בדואית

למה בנגב המערבי?

רהט העיר הבדואית הגדולה בישראל ובעתיד הקרוב העיר הערבית הגדולה בישראל

צמיחה דמוגרפית לצד הגירה מועטה

אוכלוסייה צעירה

הקמת מרכז שירותים בדואי ברהט שדרה מרכזית עם מוסדות תרבות, בריכה, מרכז

מורשת בדואית, שוק ופארק ירוק

מורשת בדואית ייחודית כמוקד עניין ותיירות. חלק מסיפור ההתיישבות הנגבית

עיריית רהט רואה בעיר כמטרופולין העתידית לאוכלוסייה

הזדמנות היסטורית

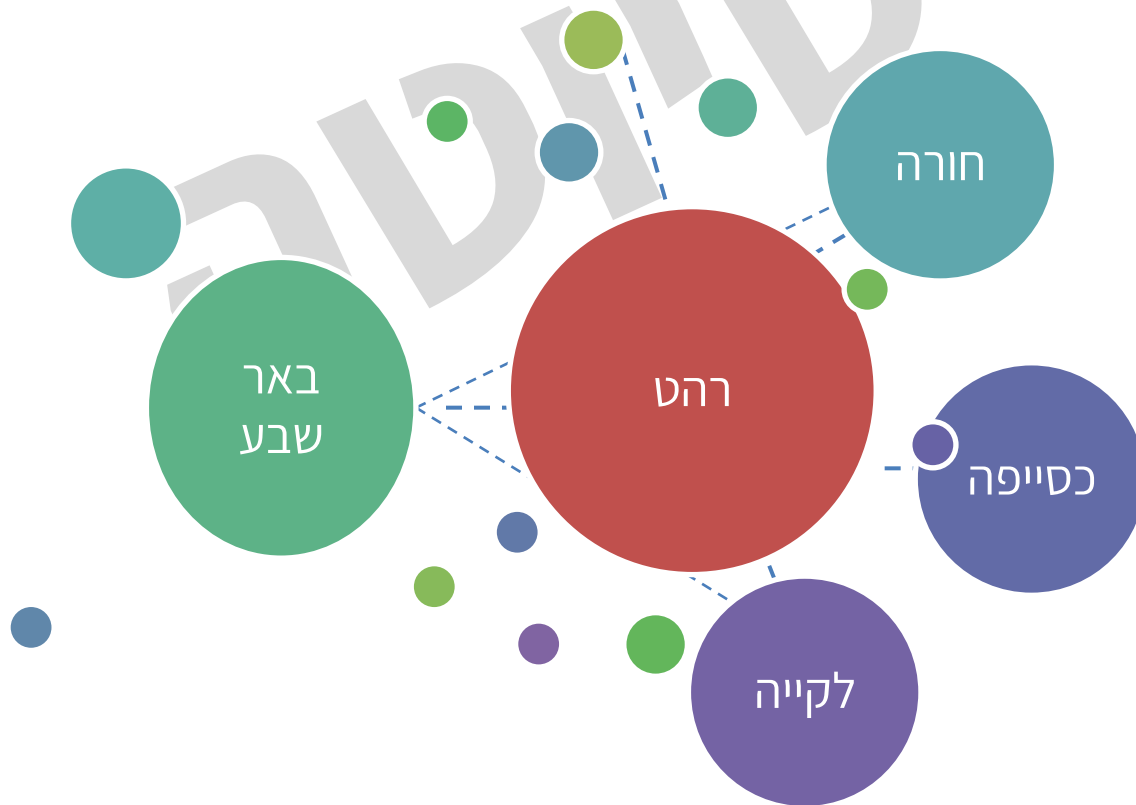
הבדואית, אך זקוקה לסיוע אזורי

מהעיר החלשה במרחב (סוציו-אקונומית) לנכס ייחודי אזורי

תיאור מנוע הצמיחה

מטרופולין בדואית

מטרופולין משנה למטרופולין באר שבע המספקת שירותים, תרבות ומסחר הייחודים לאוכלוסיה הבדואית בנגב. (בני ברק לת"א)

מאוכלוסייה נוודית לתקיעת יתד בקרקע - ישיבת קבע בערים ומוביליות מרחבית נמוכה.

**רהט במעבר מכפר לעיר- ובהמשך מעיר למטרופולין
עלייתה של באר-שבע עיר הסייבר וירידתה של באר שבע העיר הבדואית. מהווה
הזדמנות לרהט למלא את החסר
התרחקות הבדואים ממדינת ישראל, ממשבר להזדמנות
משבר מנהיגות בחברה הבדואית- פתח ליצירת מנהיגות מקומית חדשה
תכניות ממשלתיות מלוות תקציבים לפיתוח תכנית החומש 2397, החלטה 922
רהט כחלק אינטגרלי מעידן התיירות האותנטית
נגישות תחברותית למרכז רכבת, כביש 6
שיח ארבעת השבטים**

רהט תהווה מרכז שירותים ותרבות לבדואיי הנגב ומרכז שירותים עבור כלל תושבי הנגב המערבי, במקביל להיות מטרופולין משנה לבאר-שבע.

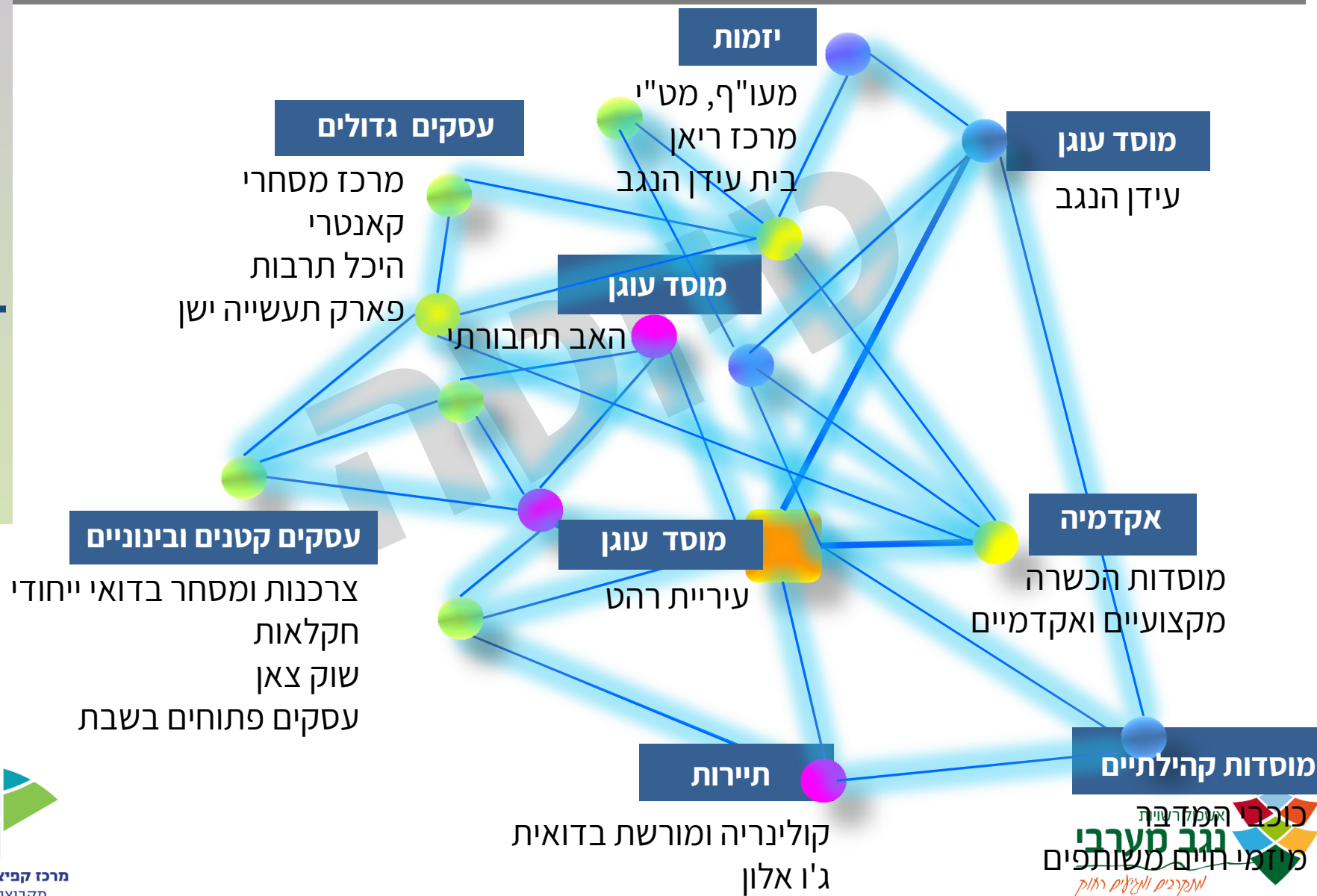
שמירה על האיזון שבין המסורת לבין הצטרפות לשוק הכלכלה הישראלי המבוסס על הון אנושי, תחרות ושווקים פתוחים.

רהט תהפוך לעיר יציבה כלכלית המספקת לתושביה ולסביבתה אפשרויות צריכה, תרבות וחינוך מגוונות ומהווה קטליזטור לשיפור מצבם החברתי-כלכלי של כלל תושבי האזור.

רהט תהווה מוקד אזורי לקידום חיים משותפים במרחב

אשכול רהט מטרופולין בדואית

רהט כמטרופולין בדואית

אסטרטגיה לקידום האשכול

1. **יצירת הסכמות עם עיריית רהט** לגבי החזון וחלוקת עבודה בין השחקנים הרלוונטיים: רהט, אשכול נגב מערבי ומזרחי, משרד החקלאות
2. **יצירת שיתופי פעולה עם אשכול נגב מזרחי** לטובת קידום מיזמים אסטרטגיים גדולים
3. **קידום רהט כהאב תחבורתי** הפיכת רהט למוקד תחבורתי לאזור
4. **קידום תיירות ברהט** שילוב רהט בעמותת התיירות
5. **קידום חיים משותפים במרחב**
6. **מכללה והכשרה** הנעת תהליכי מכללה ומסלולי הכשרה ברהט

תיירות ומנועי הצמיחה

מרכז קפיצת מדרגה
מקבוצת ראות

אשכול רשויות
נגב מערבי
למקרים ולתחילת רחוק

תמונת עתיד

חקלאות: תיירות מקצועית, תיירות כפרית, תיירות פנאי המציעה חוויה חקלאית (לדוג' שביל הסלט, קטיף, עבודה בחווה ועוד), עסקי farm to table, פסטיבל דרום אדום, כדורים פורחים, שבילי אופניים ועוד.

שיקום ושילוב בקהילה: תיירות מרפא, תיירות מקצועית ותיירות מתנדבת.

תרבות ומורשת ההתיישבות: תיירות "אותנטית", קולינרית, רב גונית, אירועי תרבות ופסטיבלים יחודיים, ועוד.

רהט כמטרופולין בדואית: אירוח בדואי, קולינריה, ועוד, תיירות וצריכה בדואית של האוכלוסייה הערבית מהארץ והעולם.

מנועי הצמיחה האזוריים

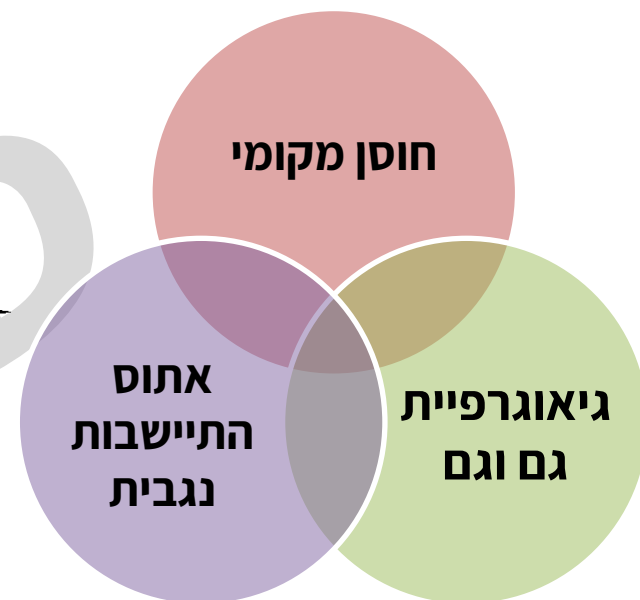
חקלאות ספר מדבר מתקדמת

שיקום ושילוב בקהילה

תרבות ומורשת ההתיישבות

רהט כמטרופולין בדואית

תיירות

תודה

טיוטה